

Я60

4570-р

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

ЯН ЯНЬЧІ

УДК 378.011.3 - 051:784]: 373.3(043.3)

**МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРИ НА САКСОФОНІ
УЧНІВ-ПОЧАТКІВЦІВ
ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ОСВІТИ**

13. 00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2018

НБУ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
САВЧЕНКО Регіна Анатоліївна,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
факультет мистецтв імені Анатолія Авдієвського,
професор кафедри теорії та методики музичної освіти
хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, доцент
АНДРЕЙКО Оксана Іванівна,
Львівська Національна Музична Академія
імені М.В.Лисенка,
професор кафедри скрипки;

кандидат педагогічних наук, доцент
ДЗВІНКА Роман Іванович,
Рівненський державний гуманітарний університет,
доцент кафедри музичного фольклору.

Захист відбудеться 14 березня 2018 року о 16.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 14 лютого 2018 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах розвитку постіндустріального суспільства значних перетворень зазнає система освіти. Зміни відбуваються в усіх її ланках, у тому числі й в позашкільній спеціалізованій освіті, що є найбільш гнучкою, варіативною складовою загальної освітньої системи. У зв'язку з цим виявляються важливими питання диференціації та індивідуалізації освітньо-виховного процесу в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, якими є дитячі музичні школи (ДМШ), дитячі школи мистецтв (ДШМ), школи естетичного виховання.

В сучасній системі позашкільної спеціалізованої мистецької освіти початковий навчальний заклад надає державні гарантії естетичного виховання дітей через доступність надбань вітчизняної і світової культури, створює підґрунтя для занять художньою творчістю, а для найбільш обдарованих учнів створює умови вибору професії в галузі культури та мистецтва. Разом з тим, незважаючи на теоретичну фундаментальність і громадську популярність освітнього процесу в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, багато традиційних видів та форм навчання і виховання учнів призводять до проблем особистісного, соціального, загальнопедагогічного, музично-специфічного характеру.

Соціально-економічні реалії та сучасні вимоги до випускників початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів зумовлюють необхідність внутрішньосистемних змін, розробки і реалізації нових організаційно-методичних та дидактичних підходів у навчанні учнів гри на духових інструментах, зокрема на саксофоні.

Навчання учнів гри на саксофоні має глибокі традиції, сформовану структуру методологічних підходів, дидактичних принципів, методів, форм, засобів навчання, виховання і розвитку. Так, науково-методична спадщина в галузі виконавства і навчання гри на духових інструментах охоплює період з XIX століття до сьогодні. Європейські музиканти заклали фундамент сучасної теорії, методики і практики виконавства на духових музичних інструментах (Ж.Лефевр, Ф.Блатт, Г.Клозе та ін.). Паралельно з еволюцією інструментально-духового виконавства формувалася, розвивалася і вдосконалювалася методика педагогічної роботи означеного напрямку, що висвітлена в працях В. Блажевича, М. Табакова, М. Платонова, Б. Дикова, А. Федотова, Г. Єрьомкіна, Ю. Усова та ін.

Дослідженню музично-акустичних, технічних, художніх проблем виконання на саксофоні було присвячено низку мистецтвознавчих, музично-методичних праць видатних педагогів-виконавців (В. Апатський, С. Горовий, І. Гішка, В. Іванов, М. Крупей, Г. Марценюк, В. Посвалюк, І. Пушечніков, Ю. Усов, Н. Яворський, І. Якустиді та ін.). Питання змісту та методів навчання

гри на духових інструментах досліджують сучасні провідні науковці та педагоги: В.Апатський, Ю. Василевич, В. Блажевич, Б. Диков, Г. Орвід, П. Круль, Г. Марценюк, О. Палаженко, Н. Платонов, С. Розанов, Ю. Усов, А. Федотов, С. Цюлюпа, Чжан Цзянь та ін. Проблема організації діяльності ансамблів і оркестрів вирішується в працях Л. Коновалової, С. Афанасьєва, А. Соколова, В. Лапченко, М. Родіонова, В. Подкопаса, С. Єрмолової, Т. Скоморохової, О. Блоха, В. Кузнецова, В. Коновалова, В. Іванової, Т. Борониної, Л. Ошкуковой, А. Лебедева та ін. Можливості оптимізації навчання ансамблевому і оркестровому музикуванню висвітлені в дослідженнях Т. Боронина, О. Слусєва, О. Тарасов, Е. Прейсман та ін.

У той же час питання вдосконалення навчально-виховного процесу в закладах початкової мистецької освіти на відділах духових інструментів, зокрема спеціалізації «саксофон», в науково-методичному середовищі раніше не піднімалися.

Аналіз теорії та практики організації освітнього процесу в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, які формують першу сходинку музичної освіти, зокрема спеціалізації «саксофон», у співвідношенні з актуальними тенденціями, завданнями, вимогами і потребами соціуму дозволив виявити *суперечності між*: відповідальністю, покладеною на учнів духових відділень у вигляді високого навчального навантаження та вимог до участі в концертній діяльності – і виявленим різким зниженням їх інтересу до музичних занять; відсутністю основних особистісних мотивів навчальної діяльності учнів – і наявністю в них практичних умінь, що сприяють продовженню навчання в обраній галузі музичної діяльності. Такі проблемні аспекти потребують науково-теоретичного і методичного опрацювання, а також розробки напрямків їх перспективного розвитку.

Необхідність розв'язання визначених суперечностей, відсутність методичного забезпечення їх вирішення, важливість пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, на підставі яких педагогам-практикам можна вдосконалити процес і результати початкової музичної освіти учнів-духовиків, зумовили вибір теми дисертаційного дослідження – *«Методика навчання гри на саксофоні учнів-початківців закладів позашкольної спеціалізованої освіти»*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація входить до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки мистецтв і фортепіанного виконавства факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і складає частину його наукового напрямку «Вдосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді в різних ланках мистецької освіти». Тему дослідження затверджено Вченою радою НПУ імені М. П. Драгоманова (протокол № 4 від 01 грудня 2016 року).

Мета дослідження – розробити, теоретично обґрунтувати та

експериментально перевірити методику навчання гри на саксофоні учнів-початківців.

Об'єкт дослідження – навчання учнів гри на саксофоні в початковому спеціалізованому мистецькому навчальному закладі.

Предмет дослідження – методичне забезпечення музичного навчання учнів-саксофоністів в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Відповідно до поставленої мети, обраних об'єкта і предмета дослідження, визначено основні дослідницькі завдання:

- вивчити стан досліджуваної проблеми на теоретичному та практичному рівнях у ретроспективному та сучасному вимірах;

- теоретично обґрунтувати зміст та компонентну структуру навчання гри на саксофоні учнів-початківців;

- уточнити зміст поняття «рання адаптація» стосовно навчання гри на саксофоні учнів-початківців;

- обґрунтувати критерії та показники музично-виконавської навченості учнів-саксофоністів у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах та виявити рівні сформованості даного феномена;

- розробити модель музичного навчання учнів-саксофоністів на засадах ранньої адаптації в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах;

- обґрунтувати наукові підходи, принципи та педагогічні умови ефективного навчання учнів-початківців гри на саксофоні в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах;

- розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику навчання гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації до колективного музикування в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Методи дослідження. Для вирішення поданих завдань використані загальнонаукові методи: порівняльний аналіз музично-педагогічного досвіду, акумульованого в історичній, теоретико-музикознавчій, навчально методичній, психологічній та педагогічній літературі; вивчення внутрішньої звітної, поточної робочої, екзаменаційної документації, навчально-репертуарних планів, програм в закладах початкової мистецької освіти; усні опитування, бесіди з викладачами та учнями початкових мистецьких навчальних закладів, професійними виконавцями на духових інструментах; констатувальний експеримент, в рамках якого здійснювалися спостереження, опитування, бесіди; метод констатації (контрольних зрізів) для виявлення і вивчення фактичних даних і кінцевих результатів освітнього процесу; метод лонгитюдного включеного і невключеного спостереження, що дозволив зафіксувати і проаналізувати зміст традиційного і експериментального освітніх процесів в класі саксофона; метод моделювання в сфері освіти, створення особистісної моделі учня-саксофоніста, на підставі якої

формується і вдосконалюється педагогічний процес; формувальний і контрольний етапи експерименту, які підтвердили можливість вдосконалення процесу навчання в класі саксофона.

Теоретико-методологічну основу дослідження склали: праці з історії музичної педагогіки, музикознавства, теорії музики (В.Адішев, Г.Григор'єва, С.Милосердов, Є.Назайкінський, Ю.Солопанова, А.Трудков, Є.Федорович та ін.); дослідження в області теорії, методології, методики музичного навчання і виховання (Є.Абдуллін, Н.Гуральник, І.Знам'янська, А.Козир, О.Михайличенко, Г.Падалка, І.Сахнова, Т.Стражников, Н.Туравец, Л.Уколов, Б.Целковніков, С.Шолокова, Д.Юник та ін.); методики навчання гри на духових музичних інструментах ансамблево-оркестрового профілю, зокрема саксофоні (А.Володін, Ю.Василевич, В.Гурфінкель, Р.Дзвінка, М.Зейналов, В.Іванов, І.Мозговенко, О.Палаженко, Н.Платонов, А.Рівчун, А.Седракян, Ф.Шоллар та ін.); спеціальні дослідження в галузі духової інструментальної музики, оркестровки, інструментування, виконавського мистецтва на духових інструментах (І.Архангельський, Г.Берліоз, М.Віхарев, Ф.Геварт, Ф.Глейхен, М.Готліб, Г.Дмитрієв, Н.Зряковський, Г.Іхільчак, А.Котенко, Л.Мальтер, В.Тутунов, П.Черватюк, М.Чулаки); праці із загальної та музичної психології, психології художньої творчості (З.Ажімов, Д.Кірнарська, Т.Мангер, В.Мозгота, А.Москвіна, В.Петрушин, А.Растянніков, С.Рубінштейн, В.Риндак, С.Степанов, Б.Теплов, Д.Ушаков, Г.Ципін та ін.); теоретико-методичні праці, що розкривають сутність теорії колективної творчості, закономірності та функціонально-цільові особливості організації колективної діяльності (О.Андрейко, Л.Виготський, В.Давидов, А.Макаренко, Н.Лейтес, Г.Мірошникова, М.Ситников, Д.Фельдштейн, В.Шадриков та ін.); науково-методичні дослідження з проблеми організації фортепіанних дуєтів, ансамблів, які мають значення при складанні оркестрових мініатюр (Л.Баренбойм, І.Беркович, В.Борисовський, Г.Конрад, С.Розанов, Г.Ципін та ін.); сучасні дослідження з проблем вдосконалення освітнього процесу в цілому, в музичних навчальних закладах першого ступеня, на відділеннях духових музичних інструментів, в оркестрових і ансамблевих колективах (О.Антипін, М.Імханіцький, Ю.Клейберг, В.Мартінова, Г.Мірошникова, О.Ніжинський, В.Подкопаєв та ін.).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

вперше: визначено зміст та компонентну структуру навчання гри на саксофоні учнів-початківців; обґрунтовано критерії та показники навченості учнів гри на саксофоні в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах; виявлено та схарактеризовано рівні сформованості означеного феномена; сформульовано і запропоновано для введення в понятійно-термінологічний апарат музичної педагогіки поняття «рання адаптація» стосовно навчання гри на саксофоні, трактування якого передбачає урахування сучасних проблем виконавства на духових інструментах і потребує вдосконалення методики навчання гри на саксофоні учнів-початківців;

розроблено та експериментально перевірено поетапну методику навчання гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації до колективного музикування в спеціалізованих мистецьких навчальних закладах;

удосконалено: положення про доцільність колективного музикування на початковому етапі навчання учнів гри на саксофоні, що відтворює природні умови виконавської діяльності на духових інструментах;

подальшого розвитку набули: засоби комплексної діагностики стану музичної навченості учнів-саксофоністів, шляхи залучення дітей до творчого самовираження у колективному музикуванні.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання в освітньому процесі початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів розробленої методики навчання гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації до колективного музикування. Основні теоретичні положення дослідження можуть бути використані як навчальний матеріал у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики, доповнюючи курси «Методика музичного виховання», «Практикум з основного музичного інструмента», у процесі педагогічної практики. Матеріали дослідження, що розкривають музикознавчий, організаційно-методичний, дидактичний, психолого-педагогічний, жанрово-тематичний аспекти організації ансамблевого музикування учнів-саксофоністів, можуть доповнити зміст профільних навчальних дисциплін і курсів в системі підвищення кваліфікації педагогів-музикантів, керівників дитячих духових колективів.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні теоретичні положення та результати дослідження обговорювались і здобули схвальну оцінку на Міжнародних та Всеукраїнських конференціях: Міжнародній науковій конференції «Мистецька освіта: від спадкоємності епох до новітніх технологій» (м. Мелітополь 2014 р.); «Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства» (м. Одеса, 16-17 лютого 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогічні ідеї Софії Русової у контексті сучасної освіти» присвяченій 160-річчю від дня народження С. Русової (м. Чернігів 18-19 лютого 2016 року); II Міжнародній науково-практичній конференції «Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття» (м. Київ, 14-15 квітня 2016 року); I Міжнародних науково-практичних читаннях пам'яті академіка Анатолія Авдієвського (м. Київ, 23-25 березня 2017 року); I Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мистецька освіта: теорія, методологія, технології» (м. Кривий Ріг 16 листопада 2017 року), щорічних звітних науко-практичних конференціях професорсько-викладацького складу, аспірантів і докторантів Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (м. Київ, 2014-2017 рр.).

Результати дослідження *впроваджено* в навчальний процес духового відділу Дитячої музичної школи № 7 імені І. Шамо м. Києва (акт про впровадження від 19.06.2017 р. № 26); ДЗ «Калинівська музична школа» (акт про впровадження від 27 червня 2017 року № 15); у практику роботи

державної музичної школи № 1 ім. А. Кос-Анатольського м. Львова (акт про впровадження від 22.06.2017р. № 188); в освітній процес Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (акт про впровадження від 30.08.2017 р. № 0710/1452).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлені в 6 одноосібних публікаціях автора, 5 з яких у наукових фахових виданнях України, 1 – у міжнародному виданні.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків, додатків. Загальний обсяг дисертації складає 205 сторінок. Обсяг основного тексту – 165 сторінок. В роботі подано 13 таблиць, 2 рисунка, що разом з додатками становлять 23 сторінки. Список використаних джерел охоплює 174 найменування, з них 8 – іноземною мовою.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, об'єкт, предмет та завдання дослідження, окреслено його методологічну та теоретичну основу, охарактеризовано методи дослідної роботи, висвітлено її наукову новизну та практичне значення, а також наведено дані про апробацію і впровадження результатів дослідно-експериментальної роботи.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методологічні основи проблеми навчання гри на саксофоні в закладах початкової мистецької освіти»* – зроблено аналіз проблеми, що досліджується, на теоретичному та практичному рівнях у ретроспективному та сучасному вимірах; визначено сутність і зміст поняття “рання адаптація”; структурні компоненти навчання гри на саксофоні учнів-початківців в умовах ранньої адаптації до виконавської діяльності.

Ретроспективний аналіз процесу становлення та розвитку процесу навчання гри на духових інструментах дозволяє позитивно оцінити спроби щодо створення методичної системи в цьому напрямку з давніх часів до наших днів. Виявлено, що позитивний досвід не знайшов достатнього наукового осмислення в теоретичних розробках авторів, що й спричинило його недостатнє втілення в сучасну практику. Розкрито загальні сучасні тенденції розвитку педагогіки і виконавства на духових інструментах, зокрема на саксофоні, в теоретико-методичному, організаційно-педагогічному, психолого-комунікативному, творчо-виконавському аспектах, що дозволило усвідомити і сформулювати проблеми, перспективи, цілі і завдання музичного навчання учнів-саксофоністів у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах.

Пошук вирішення проблеми удосконалення методики навчання гри на саксофоні здійснювався на підставі аналізу понять адаптації (соціальної, виконавської). Сутність і зміст даних понять у контексті проблеми дослідження приводить до висновку про доцільність розробки і реалізації комплексу заходів

по здійсненню ранньої адаптації учнів-саксофоністів у формі музично-ансамблевої діяльності, створення організаційних умов навчання, максимально наближених до природних умов гри на саксофоні.

Запропоновано включити в понятійно-термінологічний апарат педагогіки інструментального виконавства поняття «рання адаптація», визначення якого розроблено в контексті проблеми, що досліджується. Реалізація даного поняття на практиці означає звання учня-саксофоніста до обраної сфери музичного мистецтва завдяки навчання в ансамблі, що дозволяє відтворити природні умови виконавської діяльності з перших днів навчання в закладах мистецької освіти першого ступеня.

Стратегія ранньої адаптації до музичного навчання учнів-саксофоністів знаходить відображення в організаційно-методичній моделі музичного навчання, ключовим елементом якої виступає особистісна складова учня - саксофоніста. Процес навчання учнів гри на саксофоні в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах передбачає узгодження традиційних і експериментальних навчальних планів і програм; в ній знаходить реалізацію індивідуальний особистісний підхід до творчого становлення, соціалізації і особистісного розвитку кожного учня.

Визначено структурні компоненти навчання учнів гри на саксофоні на засадах ранньої адаптації: потребова-пізнавальний (що відображає інтерес учнів до колективного виконання музичних творів і засвоєння широкого кола музично - історичних та музично - теоретичних знань), операційно-технологічний (який свідчить про оволодіння виконавсько-руховими вміннями і навичками, сформованими на основі "перекодування звукових образів у моторні"), регулятивно-оцінного (відображає сформованість здатності учня-саксофоніста до адекватного оцінювання результатів власної діяльності). Означені компоненти у взаємозв'язку, взаємозалежності складають певну цілісність.

У **другому розділі** – *“Методичні засади музичного навчання учнів-саксофоністів у закладах початкової мистецької освіти”* – розглядаються провідні наукові підходи, педагогічні принципи та умови вдосконалення методики навчання гри на саксофоні учнів-початківців; представлено результати теоретичного моделювання освітнього процесу в класі саксофона.

Пріоритетними *підходами* до розв'язання визначеної проблеми встановлено: компетентнісний та кооперовано-діяльнісний. Реалізація цих підходів передбачає розв'язання протиріч, що виявляються в процесі навчання гри на саксофоні та дотримання таких *принципів* навчання:

- зацікавленості, що характеризує ступінь активної дії учнів в освітньому процесі;

- співробітництва, що передбачає навчальну взаємодію педагога та учнів, а також їх виконавську взаємодію під час колективної ансамблевої діяльності;

- поєднання усвідомленого та інтуїтивного способів музичного пізнання, активно-інформаційного впливу, що передбачає накопичення музикознавчої

інформації в єдності з формуванням ансамблево-виконавських навичок;

- єдності художнього і технічного розвитку, наступності у набутті музичних знань і ансамблево-виконавських умінь, що забезпечує проєктування теоретичного матеріалу на колективну виконавську діяльність;

- розвитку творчої ініціативи та навичок самостійної роботи, що сприяє формуванню ансамблево-виконавського досвіду щодо розуміння жанрово-стильових особливостей музичного мистецтва.

Серед умов ранньої адаптації учнів-саксофоністів до музичного навчання визначено наступні:

- забезпечення позитивної емоційної атмосфери навчального процесу, що створюється викладачем на підставі знань, умінь, навичок в області психології, управління, теорії емоційного інтелекту;

- занурення в спеціальність, обрану сферу музичного виконавства, із залученням інших мистецтв і наук;

- розробку актуальних і адекватних вимог до учнів (обов'язки, репертуар, критерії оцінки);

- дотримання гуманістичної ідейної основи освітнього процесу (доцільність, особистісна і соціальна значимість навчання);

- розробка індивідуальних програм мотивації учнів (участь у колективній художній діяльності, придбання виконавсько-значущих компетенцій);

Розроблено і обґрунтовано організаційно-методичну модель музичного навчання учнів-саксофоністів на засадах ранньої адаптації, яка унаочнює цей процес, складається з поєднання основних його елементів. В моделі конкретизовано мету, відокремлено особистісну складову учня-початківця, структурні компоненти навчання, провідні підходи, принципи, педагогічні умови, етапи та методи педагогічної роботи, критерії діагностики та рівні сформованості досліджуваного феномена. Очікуваним результатом визначено готовність учнів - саксофоністів до музично - ансамблевої діяльності (Рис.1).

У розділі підкреслюється, що музично-виконавська діяльність учня-саксофоніста вдосконалюється в процесі музичного навчання, завдання якого полягає в необхідному синтезі виконавської техніки і духовної культури.

В основі формування виконавських навичок гри на саксофоні лежить складне поєднання анатоμο-фізіологічних процесів з розвитком внутрішньо слухових і перцептивно-тембральних здібностей учнів, їх технічних можливостей, особливостей звуковидобування. Виконавська техніка є одним з найважливіших засобів для втілення художніх намірів учня у процесі гри на інструменті.

Третій розділ – «*Експериментальна перевірка ефективності впровадження методики гри на саксофоні учнів-початківців у закладах мистецької освіти*» – містить опис процесу і результатів педагогічного експерименту в класах саксофона закладів позашкільної мистецької освіти: проаналізовано стан музичної навченості учнів-саксофоністів на констатувальному етапі дослідження; здійснено експериментальну перевірку

розробленої методики навчання гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації до колективного музикування; проаналізовано та узагальнено результати дослідно-експериментальної роботи.

Розглядаючи навчання гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації через взаємодію потребово-пізнавального, операційно-технологічного, регулятивно-оцінного компонентів, виділено критерії сформованості музично-виконавської навченості учнів-саксофоністів. До критеріїв сформованості потребово-пізнавального компонента віднесено *міру особистісної потреби учнів у музично-виконавській діяльності* з показниками: бажання опанувати музичне мистецтво; вміння долати труднощі у процесі вивчення музичних творів; вияв активності учнів під час музичних занять.

Критерієм сформованості операційно-технологічного компонента визначено *міру здатності учнів до оперування набутими знаннями для формування виконавських умінь* з показниками: здатність накопичувати музичні знання і виконавські уміння; сформованість музичного тезаурусу; здатність відбирати необхідні знання та вміння відповідно до виконавських потреб.

Критерієм регулятивно-оцінного компонента визначено *ступінь розвитку емоційної та вольової сфер, можливість оцінювати власні емоційні враження* з показниками: міра яскравості, емоційної реакції на музичний твір; усвідомлення ціннісної значущості виконавської діяльності; сформованість ціннісних орієнтацій на музичні твори.

Програма констатувального етапу експерименту складалася з інтерв'ювання учнів та викладачів класу саксофона закладів початкової спеціалізованої мистецької освіти; спостереження за традиційним освітнім процесом навчання гри на саксофоні учнів-початківців; діагностичних зрізів за критеріями якості інструментального виконання учнів-саксофоністів випускних класів; анкетування музикантів різних духових спеціальностей, чия виконавська діяльність виявляє ансамблеву та сольну форму. На основі аналізу результатів усіх діагностичних процедур констатувального етапу експерименту, за показниками критеріїв визначено високий, середній та низький рівні музично-виконавської навченості.

Високий рівень: усвідомлена вмотивованість у необхідності готовності до музично-виконавської діяльності, вичерпна відповідь про зміст понять, значна інформативна наповненість відповіді, високий рівень музичної срудованості та сильне бажання участі в навчальному ансамблі духових інструментів; адекватна слухова емпатія.

Середній рівень: наявна вмотивованість (не завжди самостійно визнана) у необхідності готовності до музично-виконавської діяльності; майже повна відповідь про зміст понять, недостатня інформативна наповненість відповіді щодо орієнтації в стилях і жанрах ансамблевого репертуару, зацікавленість в участі в музично-ансамблевої діяльності.

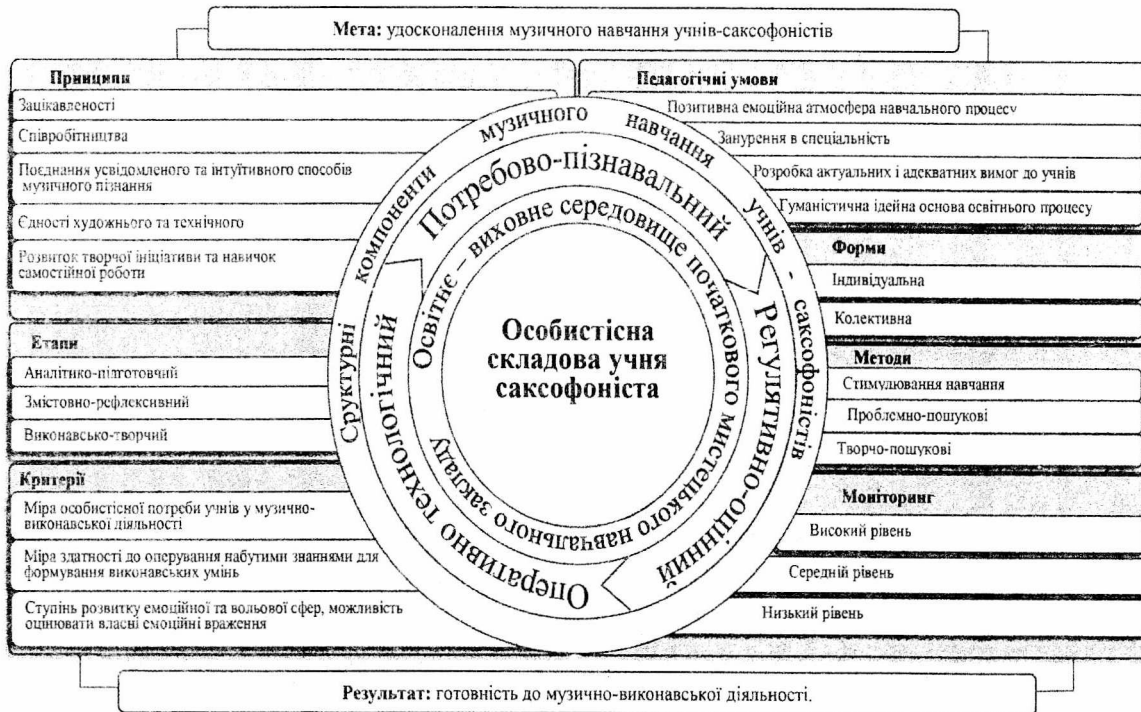

Рис. 1. Організаційно-методична модель музичного навчання учнів-саксофоністів на засадах ранньої адаптації.

Низький рівень: несвідома (під авторитетним впливом) вмотивованість у необхідності готовності до музично-виконавської діяльності; мало конкретна відповідь на запитання, відсутність розкриття суті питання, недостатність знання ансамблевого репертуару, посередня зацікавленість в участі в музично-інструментальній ансамблевої діяльності.

Узагальнений результат музично-виконавської навченості учнів класу саксофона на констатувальному етапі експерименту склав – 74% низького та середнього рівнів, що підтвердило наявність проблем сучасного освітнього процесу в класі саксофона, а також необхідність вдосконалення методики гри на саксофоні, доцільність організації класу навчального ансамблю.

Розроблено та експериментально перевірено поетапну методику гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації до колективного музикування, що складається з трьох етапів: аналітико-підготовчого, змістовно-рефлексивного та виконавсько-творчого.

Аналітико-підготовчий етап спрямовується на накопичення слухових та образно-емоційних вражень, які виникають в учнів-саксофоністів на основі набутих музично-теоретичних знань. Завданням етапу стало стимулювання в учнів-саксофоністів позитивної мотивації щодо здійснення колективно-виконавської діяльності у нерозривному зв'язку з індивідуальним розвитком художніх інтересів та потреб. Використовувалися методи стимулювання до навчання: індивідуальні та групові обговорення, метод педагогічної підтримки (схвалення, дружнє ставлення), забезпечення успіху в навчанні, ансамблево-виконавський показ.

Змістовно-рефлексивний етап експериментальної роботи націлений на підвищення рівня емоційного та інтелектуального пізнання ансамблевого музичного мистецтва, формування музично-теоретичних і музично-практичних знань про колективно-виконавську діяльність. Застосовувалися проблемно-пошукові методи: навчання: вербалізація змісту музичних творів, навчальна дискусія, пізнавальна гра, створення ситуацій інтересу та новизни навчального матеріалу; емоційно-образні проблемні ситуації з використанням медіа засобів; стимулювання обов'язків і відповідальності; опитування, презентація, індивідуальний та колективний тренаж; методи активізації уваги та художніх аналогій.

Виконавсько-творчий етап характеризується спрямуванням на активізацію творчого потенціалу учнів-саксофоністів, забезпечення їх готовності до ансамблевої виконавсько-творчої діяльності. Цей етап відбивав результативність формувального експерименту, тому був зорієнтований на практичне застосування набутих знань, умінь та навичок, необхідних для здійснення ансамблевої виконавсько-творчої діяльності; виявлення найсприятливіших умов для активізації творчого потенціалу учнів; виховання виконавських якостей в процесі осмислення та оцінки результатів власної участі у колективно-виконавській діяльності. Мета етапу – сконцентрувати

увагу учнів на художньому образі твору, на розумінні музичної форми, жанру, що вимагало усвідомлення логічних закономірностей матеріалу та цілісного охоплення музичного твору. Використовувалися творчо-пошукові методи: вільного вибору творчих завдань, аналітичного коментування, ескізного опрацювання музичних творів.

У класі навчального ансамблю ми дотримувалися класичних методичних традицій і основних дидактичних принципів навчання, які закріпилися в школі гри на саксофоні, успішно пройшли багаторічну апробацію декількома поколіннями педагогів і виконавців на саксофоні: відпрацьовувалися базові виконавські навички, дихання, атака, апплікатура, дотримання темпоритмічного рисунка. Одночасно з формуванням виконавської техніки здійснювався розвиток здібностей, необхідних для задоволення потреб в отриманні теоретичних і історичних знань, набуття практичних виконавських навичок, розвиток волі до реалізації особистісних творчих проявів. Паралельно на індивідуальних заняттях учень-саксофоніст засвоював техніку вилучення звуків відповідно до традиційних рекомендацій, наведених, наприклад, в школах гри на саксофоні (упорядники А. Ривчун, Л. Михайлов, М. Шапошнікова та ін.).

Протягом проведення дослідної роботи експериментатором створювалися ескізи (партитури) музичних творів (пісень) для організації навчальної діяльності духового ансамблю за участю саксофона.

Загальна виконавська готовність випускників експериментальної групи склала – 97%.; вони отримали фундаментальну музично-теоретичну і технічну підготовку, а також сформували достатньо високий художньо-виконавський потенціал, розкрили індивідуально-особистісні якості, проявили творчу ініціативність, виявили організаторські здібності, навички роботи в ансамблях різних інструментальних складів.

Середній бал готовності в учнів-саксофоністів контрольної групи склав – 77%. Ансамблева діяльність протягом усього року викликала в них різні труднощі, як технічного, так емоційного і соціального характеру. Підсумкова перевірка виявила суттєві прогалини в сформованості деяких виконавських компетенцій, що є ключовими для учнів-саксофоністів, які закінчили музичний навчальний заклад першого ступеня. Даний показник можна вважати достатнім для традиційної системи навчання, але в порівнянні з досягнутими експериментальними результатами очевидна перевага запропонованих організаційно – методичних інновацій при навчанні гри на саксофоні (табл.1). (Рис.2).

Проведений формувальний експеримент підтвердив ефективність розробленої методики навчання гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації до колективного музикування.

Таблиця 1

Порівняння результатів контрольних зрізів в експериментальних та контрольних групах на констатувальному, формувальному та контрольному етапах експеримента.

Контрольні зрізи	ЕГ (у %)	КГ (у %)
1-й зріз констатувального етапу (випусники)	-	74
1-й зріз формувального етапу	34	35
2-й зріз формувального етапу	49	41
3-й зріз формувального етапу	56	46
4-й зріз формувального етапу	67	54
5-й зріз формувального етапу	81	61
6-й зріз формувального етапу	89	66
7-й зріз формувального етапу	95	72
1-й зріз контрольного етапу (випусники)	97	74
2-й зріз контрольного етапу (випусники)	97	77

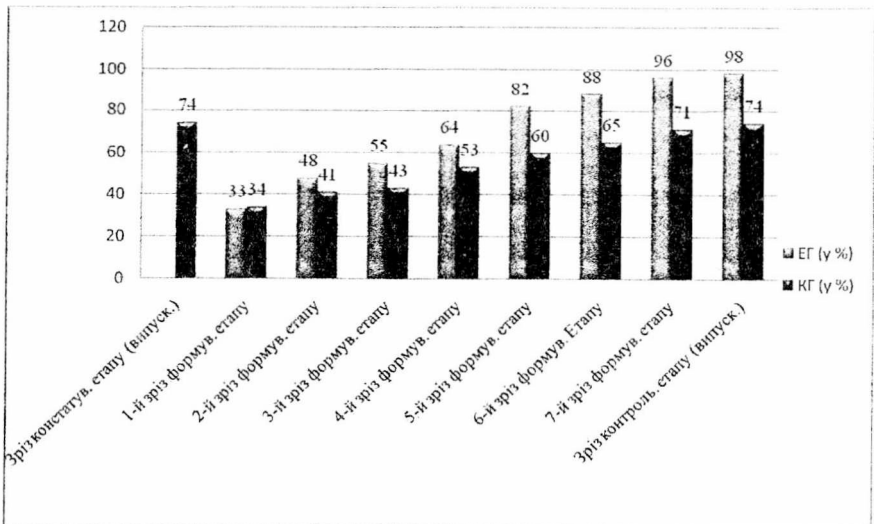

Рис.2. Порівняльна гістограма динаміки рівня музично-виконавської підготовленості учнів-саксофоністів ЕГ та КГ на констатувальному, формувальному та контрольному етапах експеримента.

Статистичну достовірність таких результатів підтверджує використання критерію Стьюдента.

За нульову (вихідну) гіпотезу констатувального етапу експерименту прийнято припущення, що відхилення середніх випадкове, тобто $H_0: C_1 = C_2$, де H_0 – нульова гіпотеза, C_1 – середній бал ЕГ, C_2 – середній бал КГ.

Альтернативна гіпотеза формувального експерименту припускає, що нова методика ефективніша, тобто $H_A: C_1 > C_2$, де H_A – альтернативна гіпотеза.

За рівень значущості вибираємо $\alpha=0,05$, отримуємо дві вибірки, незалежність яких заперечується плануванням експерименту (результати представлені в одній групі, не залежать від результатів іншої). Статистичною характеристикою перевірки H_0 є нормоване відхилення середніх, яке підлягає розподілу ймовірностей Стьюдента з числом ступенів свободи v , де v в разі нерівності дисперсій обчислюється за формулою:

Табличне значення t – критерію для $\alpha=0,05$ і $v=71$ дорівнює $t_{0,95}(71)=1,66$. Обчислення за формулою показало, що t – критерій Стьюдента (2,37) виявився вищим за табличне значення (1,66) – значить, нульова гіпотеза відхиляється, і з імовірністю 0,95 можна стверджувати, що нова методика є ефективною.

Використання критерію Стьюдента засвідчило статистичну достовірність цих змін ($\alpha=0,05$), що підтверджує ефективність запропонованої методики навчання гри на саксофоні учнів-початківців. Отже, раннє введення в освітній процес навчання учнів-саксофонистів колективної форми навчання – ансамблю духових інструментів з першого року навчання – дозволило забезпечити стійку зацікавленість учнів-початківців обраною спеціальністю та навчальним процесом, а також суттєво підвищити їх рівень музично-виконавської навченості.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено результати теоретичного узагальнення та практичного вирішення проблеми музичного навчання учнів-саксофонистів у початкових спеціалізованих закладах мистецької освіти на засадах ранньої адаптації, що знайшло відображення в обґрунтуванні, розробці та експериментальній перевірці поетапної методики формування досліджуваного феномена шляхом організації навчального ансамблю духових інструментів за участю саксофона. Результати експериментального дослідження засвідчили вирішення поставлених завдань і дали підстави зробити такі висновки:

1. Ретроспективний аналіз процесу становлення та розвитку навчання гри на духових інструментах дозволяє позитивно оцінити спроби щодо створення методичної системи в цьому напрямку з давніх часів до наших днів. Проте позитивний досвід не знайшов достатнього наукового осмислення в теоретичних віднайденнях авторів, що спричинило його недостатнє втілення в практику навчання учнів гри на саксофоні. Розкрито загальні сучасні тенденції розвитку педагогіки і виконавства гри на духових інструментах, зокрема, саксофона в теоретико-методичному, організаційно-педагогічному, психолого-комунікативному, професійному аспектах, що дозволило усвідомити і

сформулювати проблеми, перспективи, цілі і завдання початкового навчання гри на саксофоні.

2. Внаслідок аналізу наукової літератури та педагогічної практики визначено, що зміст навчання учнів гри на саксофоні має здійснюватися з урахуванням їх індивідуальних можливостей та особливостей виконавської діяльності щодо конкретного музичного інструменту. Обґрунтовано *структуру* музичного навчання учнів-саксофоністів, яка складається з трьох структурних компонентів, а саме: потребово-пізнавального (що відображає інтерес учнів до колективного виконання музичних творів і засвоєння широкого кола музично-історичних та музично-теоретичних знань), операційно-технологічного (який свідчить про оволодіння виконавсько-руховими вміннями і навичками, сформованими на основі "перекодування звукових образів у моторні"), регулятивно - оцінного (відображає сформованість здатності учня-саксофоніста до адекватного оцінювання результатів власної діяльності). Означені компоненти у взаємозв'язку, взаємозалежності складають певну цілісність. Розроблена структура виступає орієнтиром для розробки методики навчання гри на саксофоні учнів-початківців у позашкільних закладах мистецької освіти.

3. Обґрунтовано, що основу навчання гри на саксофоні учнів-початківців складає *«рання адаптація»*, що означає *звикання до обраної сфери музичного мистецтва в процесі навчання в формі, що відтворює природні умови виконавської діяльності*. Стратегія ранньої адаптації до музичного навчання учнів-саксофоністів знаходить відображення в організаційно-методичній моделі музичного навчання, ключовим елементом якої виступає особистісна складова учня-саксофоніста; узгодження традиційних і Експериментальних навчальних планів і програм; в ній знаходить реалізацію індивідуальний особистісний підхід до творчого становлення, соціалізації і особистісного розвитку кожного учня.

4. Розглядаючи навчання гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації через взаємодію потребово - пізнавального, операційно - технологічного, регулятивно - оцінного компонентів, виділено **критерії** музично-виконавської навченості. До критеріїв сформованості потребово-пізнавального компонента віднесено *міру особистісної потреби учнів у музично-виконавській діяльності* з показниками: бажання опанувати музичне мистецтво; вміння долати труднощі у процесі вивчення музичних творів; вияв активності учнів під час музичних занять.

Критерієм сформованості операційно-технологічного компонента визначено *міру здатності учнів до оперування набутими знаннями для формування ансамблево-виконавських умінь* з показниками: здатність накопичувати музичні знання і виконавські уміння; сформованість музичного тезаурусу; здатність відбирати необхідні знання та вміння відповідно до виконавських потреб.

Критерієм регулятивно-оцінного компонента визначено *ступінь розвитку*

емоційної та вольової сфер, можливість оцінювати власні емоційні враження з показниками: міра яскравої, емоційної реакції на музичний твір; усвідомлення ціннісної значущості виконавської діяльності; сформованість ціннісних орієнтацій на музичні твори.

На основі окреслених критеріїв та показників виявлено *рівні* музично-виконавської навченості учнів-саксофоністів: високий, середній, низький.

5. Пріоритетними *підходами* до розв'язання визначеної проблеми визначено: компетентнісний та кооперовано-діяльнісний. Реалізація цих підходів передбачає розв'язання протиріч, що виявляються в процесі підготовки учнів-початківців на основі визначених в результаті дослідження *принципів* навчання: зацікавленості, що характеризує ступінь активності учнів у навчально-виховному процесі; співробітництва, що передбачає навчальну взаємодію педагога та учнів, а також їх виконавську взаємодію під час колективної ансамблевої діяльності; поєднання усвідомленого та інтуїтивного способів музичного пізнання, активно-інформаційного впливу, що передбачає накопичення музикознавчої інформації в єдності з формуванням ансамблево-виконавських навичок; єдності художнього і технічного розвитку, наступності у набутті музичних знань і ансамблево-виконавських умінь, що забезпечує проектування теоретичного матеріалу на колективну виконавську діяльність; розвитку творчої ініціативи та навичок самостійної роботи, що сприяє формуванню ансамблево-виконавського досвіду щодо жанрово - стилєвих особливостей музичного мистецтва.

Серед *педагогічних умов* визначено наступні: позитивну емоційну атмосферу навчального процесу, що створюється викладачем на підставі знань, умінь, навичок в області психології, управління, теорії емоційного інтелекту; занурення в спеціальність, обрану сферу музичного виконавства, із залученням інших мистецтв і наук; розробку актуальних і адекватних вимог до учнів; дотримання гуманістичної основи освітнього процесу; розробку індивідуальних програм мотивації учнів.

6. Розроблено *модель* музичного навчання учнів-саксофоністів на засадах ранньої адаптації, яка наочно описує цей процес та складається з поєднання основних його елементів. В моделі конкретизовано мету, відображено особистісну складову учня-саксофоніста як ключового об'єкту дослідження, конкретизовано провідні підходи, принципи, педагогічні умови, структурні компоненти, методичне забезпечення (етапи й методи), рівні музично-виконавської навченості учнів-саксофоністів. Очікуваним результатом визначено готовність учнів-саксофоністів до музично-виконавської діяльності.

7. Розроблено та апробовано поетапну *методику* навчання гри на саксофоні учнів-початківців на засадах ранньої адаптації до колективного музикування, що складається з трьох етапів: аналітико-підготовчого, змістовно-рефлексивного та виконавсько-творчого.

Аналітико-підготовчий етап спрямовується на накопичення слухових та образно-емоційних вражень, які виникають в учнів-саксофоністів на основі

набутих музично-теоретичних знань. Завданням етапу є стимулювання в учнів-саксофоністів позитивної мотивації щодо здійснення колективно-виконавської діяльності у нерозривному зв'язку з індивідуальним розвитком художніх інтересів та потреб. Провідними методами на цьому етапі є методи стимулювання до навчання: індивідуальні та групові обговорення, метод педагогічної підтримки (схвалення, дружнє ставлення), забезпечення успіху в навчанні, ансамблево-виконавський показ.

Змістовно-рефлексивний етап експериментальної роботи націлений на підвищення рівня емоційного та інтелектуального пізнання ансамблевого музичного мистецтва, формування музично-теоретичних і музично-практичних знань про колективно-виконавську діяльність. Застосовуються переважно проблемно-пошукові методи: навчання: вербалізація змісту музичних творів, навчальна дискусія, пізнавальна гра, створення ситуацій інтересу та новизни на вчального матеріалу; емоційно-образні проблемні ситуації з використанням медіа засобів, стимулювання обов'язків і відповідальності; ланцюгове опитування, презентація (оркестрових інструментів), методи активізації уваги та художніх аналогій.

Виконавсько-творчий етап характеризується спрямуванням на активізацію творчого потенціалу учнів-саксофоністів, забезпечення їх готовності до творчої ансамблево-виконавської діяльності. Цей етап зорієнтовано на практичне застосування набутих знань, умінь та навичок, необхідних для здійснення ансамблевої виконавсько-творчої діяльності; виявлення найсприятливіших умов для активізації творчого потенціалу учнів; виховання виконавських якостей в процесі осмислення та оцінки результатів власної участі в колективно-виконавській діяльності. Мета етапу – навчити учнів концентрувати увагу на художньому образі твору, на розумінні музичної форми, жанру, що вимає від них усвідомлення логічних закономірностей матеріалу та цілісного охоплення музичного твору. Характерним є застосування творчо-пошукових методів: вільного вибору творчих завдань, аналітичного коментування, ескізного опрацювання музичних творів.

Ефективність методики навчання гри на саксофоні в умовах ранньої адаптації підтвердилася формувальним експериментом, математико-статистичною перевіркою його результатів (за критеріями Кохрена та Фішера).

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів вивчення означеної проблеми. Подальшої розробки потребують проблеми організації ансамблевої діяльності учнів-саксофоністів, ефективних засобів і методів навчання гри на саксофоні з урахуванням різних вікових етапів розвитку школярів, педагогічного аналізу динаміки музично-виконавської навченості хлопчиків і дівчаток, впливу регіональних культурних традицій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Ян Янчі. Теоретичне моделювання освітнього процесу в класі саксофона позашкільних спеціалізованих закладів /Янчі Ян //Теорія і методика мистецької освіти : Збірник наукових праць [ред. колегія О. П. Щолокова та ін.] – К.: Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – Вип.22(27) – Серія 14. – С. 193-199.
2. Ян Янчі. Формування виконавської техніки учнів позашкільної музичної освіти в процесі навчання гри на саксофоні / Янчі Ян // Наукові записки: Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укл. Л. Л. Макарєнко. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Випуск 128. – С.237-243.
3. Ян Янчі. Методика гри на саксофоні учнів-початківців на засадах кооперовано-діяльнісного підходу /Янчі Ян // Наукові записки: Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укл. Л. Л. Макарєнко. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. – Випуск 133. – (Серія: педагогічні та історичні науки). – С.234-241.
4. Ян Янчі. Діагностика стану професійної підготовленості учнів-саксофоністів у закладах позашкільної спеціалізованої освіти / Янчі Ян // Науковий вісник Південноукраїнського НПУ ім. К.Д. Ушинського: збірник наукових праць. – Одеса: ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2017. – Вип. 2 (115). – С. 119-123.
5. Ян Янчі. Особливості методики формування виконавської техніки учня-саксофоніста / Янчі Ян // Вісник Луганськ. нац. пед. у-ту імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – № 2 (299). – 2016. – С. 139-144.
6. Ян Янчі. Умови та фактори ранньої адаптації учнів-саксофоністів у закладах позашкільної спеціалізованої освіти / Янчі Ян // Innovative solutions in modern scienceю. – Dubai, 2016. – № 8(8). ISSN 2414-634X. – С.130-140.

АНОТАЦІЇ

Ян Янчі. Методика навчання гри на саксофоні учнів-початківців закладів позашкільної спеціалізованої освіти. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2018.

Дисертаційне дослідження присвячене проблемі удосконалення методики навчання гри на саксофоні учнів-початківців у закладах мистецької освіти першого ступеня. Розроблено та експериментально перевірено методику навчання гри на саксофоні у навчальному духовому ансамблі з початку занять учнів. Встановлено, що ефективною формою навчання учнів-початківців у класі саксофона в умовах ранньої адаптації до музичного навчання поряд з

індивідуальними заняттями, є колективне музикування. У дослідженні виділено структурні компоненти музичного навчання учнів-саксофоністів, а саме: потребова - пізнавальний, операційно - технологічний, регулятивно - оцінний.

Доведено, що ефективність навчання в умовах ранньої адаптації до музичного навчання ґрунтується на методологічних підходах – компетентнісному та кооперовано-діяльностному; залежить від забезпечення відповідних педагогічних принципів, умов, форм та методів навчання. Розроблено, теоретично обґрунтовано і експериментально перевірено модель музичного навчання учнів-саксофоністів на засадах ранньої адаптації, яка наочно описує цей процес та складається з поєднання основних його елементів, які впроваджуються на трьох етапах дослідження: аналітико-підготовчому, змістовно-рефлексивному та виконавсько-творчому. Ефективність методики навчання гри на саксофоні учнів мистецьких навчальних першого ступеню в умовах ранньої адаптації підтвердилася математико-статистичною перевіркою (за критеріями Кохрена та Фішера),

Ключові слова: музичне навчання, рання адаптація, гра на саксофоні, колективне музикування, учень-початківець.

Ян Яньчи. Методика обучения игре на саксофоне начинающих учащихся в заведениях внешкольного специализированного образования. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2018.

Диссертационное исследование посвящено проблеме совершенствования методики обучения игре на саксофоне начинающих учеников в учреждениях художественного образования первой степени. Разработана и экспериментально проверена методика обучения игре на саксофоне в учебном духовом ансамбле с самого начала обучения. Определено, что эффективной формой обучения начинающих саксофонистов в условиях ранней адаптации наряду с индивидуальными занятиями, является коллективное музицирование. В исследовании выделены структурные компоненты музыкального обучения учащихся-саксофонистов, а именно: потребностно - познавательный, операционно - технологический, регулятивно - оценочный.

Доказано, что эффективность обучения в условиях ранней адаптации к музыкальному обучению основывается на методологических подходах - компетентностном и кооперированно-деятельностном; зависит от обеспечения соответствующих педагогических принципов, условий, форм и методов обучения. Разработана, теоретически обоснованна и экспериментально проверена модель музыкального обучения учащихся-саксофонистов на основе ранней адаптации, которая наглядно описывает этот процесс и состоит из сочетания основных его элементов, которые внедряются на трех этапах

исследования: аналитико-подготовительном, содержательно-рефлексивном и исполнительско-творческом. Эффективность методики обучения игры на саксофоне учеников художественных учебных заведений первой степени в условиях ранней адаптации подтвердилась математико-статистической проверкой (по критериям Кохрена и Фишера),

Ключевые слова: музыкальное обучение, ранняя адаптация, игра на саксофоне, коллективное музицирование, начинающий ученик.

Yan Yanchi Methodology of teaching saxophone for beginner students in non-school specialized education institutions. – Manuscript.

Thesis for a candidate s degree on specialty 13.00.02 – theory and methods of musical education. – National Pedagogical University named after M.P.Dragomanova. – Kyiv, 2018.

The dissertation research is devoted to the problem of improving the technique of teaching the saxophone to beginners in art education institutions of the first stage. The technique of teaching the saxophone in the educational ensemble from the very beginning of the training has been developed and experimentally tested. It is determined that the effective form of training beginners saxophonists in the conditions of early adaptation along with individual occupations is collective music making. The study singles out the structural components of musical training for saxophone students, namely: the need-cognitive, operational-technological, regulatory-evaluative.

It is proved that the effectiveness of teaching in conditions of early adaptation to musical training is based on methodological approaches - competence and cooperation-activity; depends on the provision of appropriate pedagogical principles, conditions, forms and methods of instruction. The model of musical training of saxophone students based on early adaptation is developed, it is theoretically grounded and experimentally tested. This model clearly describes this process and consists of a combination of its basic elements that are implemented at three stages of research: analytical-preparatory, content-reflexive and performing-creative. The effectiveness of the method of teaching the saxophone to pupils of art schools of the first degree under conditions of early adaptation was confirmed by a mathematical-statistical test (according to Kohren and Fisher criteria),

Key words: musical training, early adaptation, saxophone playing, collective music making, beginner student.

**НБ НПУ
імені М.П. Драгоманова**

100317828

Підписано до друку 12.02.2018 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Наклад 100 пр. Зам. № 025

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9

Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.

(044) 239-30-26.